

LEREN EN OPLEIDEN VOOR BEROEPEN

Prof. dr Elly de Bruijn

Open Universiteit/Hogeschool Utrecht

Beroepsonderwijs lijkt een eenduidig begrip: onderwijs dat opleidt tot beroepsuitoefening. Maar welk onderwijs is daar eigenlijk niet op gericht? Of hebben we het bij beroepsonderwijs over onderwijs voor een bepaalde groep, of over een specifieke voorbereiding, of over bepaalde beroepspraktijken of over specifieke leeromgevingen? Beroepsonderwijs kunnen we vanuit verschillende perspectieven nader beschouwen, bijvoorbeeld via een epistemologisch, systeem- of economisch perspectief. Opvallend is dat het in alle drie de perspectieven nauwelijks gaat over de vormgeving van het onderwijs. Veel drukte rond en over beroepsonderwijs heeft betrekking op beroepsonderwijs als systeem, deelname, status of de relatie met de arbeidsmarkt. De vraag hoe beroepsonderwijs het leren verder kan brengen komt er maar bekaaid af.

In dit symposium staat het epistemologisch perspectief op beroepsonderwijs centraal (De Bruijn, 2019). Om welk weten en kennen gaat het en waartoe? Hoe kan beroepsonderwijs ondersteunen bij de vorming en verdere ontwikkeling van een beroepsmatige biografie? Hoe kunnen anderen een significante rol spelen in die ondersteuning?

In haar **inleiding** gaat de Bruijn in op onderzoek naar deze vraagstukken van beroepsonderwijs, bedrijfsopleidingen en vakmanschap (BBV). De volgende twee bijdragen geven een beeld van de kennis die er is over leerprocessen in kader van (de ontwikkeling van) beroepsuitoefening (Boersma et al) en promotieonderzoek naar begeleiden en beoordelen van lerenden op de werkplek (Ceelen & de Vos). De vierde bijdrage benadert het vraagstuk van leren en professionaliseren van werkenden vanuit het perspectief van team- en organisatieontwikkeling (Van den Bossche).

Tijdens het symposium worden de deelnemers uitgenodigd om hun bijdrage te leveren; er zal genoeg ruimte zijn voor discussie.

Leerprocessen tijdens opleiden en professionaliseren voor beroepsuitoefening. Op weg naar een eenduidige conceptualisering en operationalisering

Annoesjka Boersma, Kristin VanLommel, Barbara Weijering, Liesbeth Baartman & Elly de Bruijn (Hogeschool Utrecht)

Opleiden en professionaliseren voor beroepsuitoefening staat of valt met de focus op de leerprocessen die een beroepskracht of professional (in spé) daarbij doorloopt. Leerprocessen zijn de schakel tussen enerzijds de lerende en de leercontext waarin zij zich begeeft en anderzijds de leeruitkomsten die haar tot beroepsuitoefening in staat stellen (Tynjälä, 2013). Afgelopen decennium heeft onderzoek naar leren voor een beroep nieuwe inzichten opgeleverd, zoals over leermechanismen in onderzoek naar boundary crossing, en het overstijgen van dichotomieën zoals school-werk of theorie-praktijk. In deze bijdrage wordt een systematische review van onderzoeksliteratuur van 2009-2019 over leerprocessen in beroepsopleidingen gepresenteerd. De review beoogt bij te dragen aan een eenduidige conceptualisering en operationalisering van leerprocessen. Daarmee kan onderzoek naar leerprocessen in beroepsopleidingen in leertheoretische concepten ingebed worden en onderzoeksresultaten met elkaar vergeleken en geduid. Bovendien geeft het opleiders concrete handvatten om te bepalen met welke leerprocessen zij lerenden helpen ontwikkelen tot beroepsbeoefenaar.

Begeleiden en beoordelen van leren op de werkplek

Lieke Ceelen & Marlies de Vos (Open Universiteit)

Een literatuurstudie laat zien hoe het begeleiden van leren op de werkplek invulling kan krijgen vanuit drie begeleidingsperspectieven: 1) voordoen van beroepsmatig handelen, 2) toevertrouwen van beroepsmatig handelen en 3) stimuleren van beroepsmatige participatie (Ceelen, Khaled, Nieuwenhuis, & De Bruijn, in voorbereiding). In een interview-studie is verkend hoe het beoordelen van leren op de werkplek gezien kan worden als een continu proces van oordeelsvorming bestaand uit een aaneengeschaalde reeks van mini-oordelen over de beroepsuitoefening van de student (De Vos, Baartman, Van Der Vleuten, & De Bruijn, 2019). Praktijkopleiders baseren de keuzes die ze maken ten aanzien van de beoordelen en begeleiding van studenten op deze mini-oordelen en zorgen hiermee voor een adaptieve context waarbinnen begeleiden en beoordelen elkaar aanvullen. De resultaten van de deelstudies in het kader van twee promotieonderzoeken laten zien hoe het begeleiden en beoordelen van het leren op de werkplek in elkaar grijpt. Zo kan een goede student snel een complexere taak worden toevertrouwd en kan een zwakke student meer directe feedback en ondersteuning ontvangen.

Collectief leren in (en voor) de professies

Piet Van den Bossche (Universiteit Antwerpen & Maastricht University)

Onderzoek naar en de praktijk van het professioneel leren herinnert ons telkens aan de grote impact van de sociale omgeving op het leren van de professional.

Deze bijdrage wil de aandacht richten op twee perspectieven. Een eerste perspectief richt de aandacht op hoe de sociale omgeving op de werkplek vormt geeft aan het leren van de professional. Vervolgens bekijken we gezamenlijke kennisconstructie in de professie als belangrijke plaats van leren.

Op basis van exemplarisch onderzoek verkennen we de implicaties voor het ondersteunen van leren in organisaties. Tevens stellen we de vraag naar wat dit betekent voor het opleiden van professionals voor die praktijk: wat zijn de gevolgen voor hoe we opleiden, maar ook waartoe we opleiden?

Referenties

de Bruijn, E. (2019). *Leren van en voor werken: de waarde(n) van beroepsonderwijs*. Oratie. Open Universiteit.

de Vos, M., Baartman, L., Vleuten, C. & de Bruijn, E. (2019). Exploring how educators at the workplace inform their judgement of students' professional performance. *Journal of Education and Work*. Published online. DOI: 10.1080/13639080.2019.1696953

Tynjälä, P. (2013). Toward a 3-P Model of Workplace Learning: a Literature Review. *Vocations and Learning*, 6, 11–36, DOI: 10.1007/s12186-012-9091-z